

درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم وصنعت مجموعه سی

• شباط ۳۳۸

نومرو : ۲۰

برنجی سنه : ایکسجی جلد

لسانیات

تورک دیله دائر

— مابعد —

«قوز» کونش معنایه اصلان منظورم اولامشدر. شاهدرلی وارسه شایان تدقیقدر. بزده قوز بالعمکس کولیکه مناسنهدر. کونش معروض اولان بره تورکار کونای-کونی دیرلر. کونش کورمه یین دائما کولیکهده قالان محلهده قوزای تسمیه دیرلر. شیمدی قوز برده کونش معنایه قبول ایدیلجه بومالیک تضاد تشکیل ایتسی ایجاب ایدر. کرجه لسانده تضادلرده بولنه بیلیر. انجیق بونی عرض اتمکدن مقصدم قوز کونش معنایه کوسترین برده کونش کولیکه سی معنایه ایشا ایدمک برعباره حذف وجود اولماسین!

قویون اساساً (قوی) اولوب (قوزو) نك اصلی (قویسی) در. قوبروق، قوبرون ایسه ابری ابری مادملردر. (قور) اساساً (گور) گوی (گورول) کومکدن) ک عینی عد اولنه بیلدیکي کي کولارله قورونمش اولان آتشده اوله بیلیر. بناء علیه ابری ابری مادهلر فرض اتمک دها ایدیر. حال بدایتده پاشایان برملت هرشیدن اول کوزینه برآدطافار. آندن صورکه آتسه کوز، اود، قور کي اسلر قور!

کرجه (قانیق) (کونمه مک = کونمک) له عینی اساسدن ده فرض ایدیله بیلیر. آنجیق قانیق یعنی حرکت کک فلتدن اولمی دها مناسیدر. نه کم فیکیر قانیقور جمله سنده قوللائیوروز. کوزدن (کورمک) ناصیل اوروبه بیلیر، عرض اتمشدک. بو (کورمک) شیوه اقتضاسی (قارمق) قارمق شکندده لغت اولمشدر. بو صورته کوز بیکنه (قاراق) دینامشدر. دیه بیلیرز که آقان صوبه بکیزه یین رنگه آق، باقان، (قاراق) ی اگدیرانهده (قارا) دیمش. قارغی ایسه لغت وقرین معنایه اولان (قارمق قارغینی) دن آدلانش. چونکه آتک اوتوشی یورومسز عد ایدلشد. اکا عربلرده (غراب البین) دیرلر. غربی، غربیلکی، شامتی اخبار ایتدیکدن غراب دیمش. آیرانی، حسرتی دعوت ایتدیکنه ایشاندقاری ایچون فراق معنایه اولان (بین) ه اضافت ایتلشد. قارغی قاری وسائر هپ قارت = قار جندردن آلفه در. کونشله قویاشه کانجه هرایکسی ده اساساً کون = کویون = قون = قویون (ایله ایشیق مرادفی اولان) ایش) ماده سندن مرکیدر. آنمکه رعایله بری (کونیش) اوتکی قونش اولمش تخفیف ایدلش کونش، قویاش شکله کیمشدر. عادتا بری (کونمک = قونمک) ک دیگر (کونمک) ک ماده اصلیه سیدر. بناء علیه یا: نونه تبدل ایتلشد. حذف وقوع بولمشدر دنیلیر.

(کویور) (کومور اولدینی کي (کویوز) ک

کوز (کویوک) ک کول اولاسی معقولدر. (قوز) ایسه باشلی باشنه بر ماده اصلیه در، مدور دیمکدر. نیته کیم بوندن مشتق اولان قوزاغی = قوزاغی تدویر، تحریک، قوزاغی = قوزاغی ده دوران معنایه در

کلیه مغه خوی افشان گیل زلمونک قیلیب ایشنه انجم سپین سیدور افاق اولوسین قوزغات نوبی

ساورولوس کویک بر ایشک کل کي قوز غالیب انجم براوج کل کي نوبی

قوزغلان ایدیلر، کواک سباره دیمکدر (قوز) ک فارسی مقابلی اولان (کردل) ده بومدوریت معنایه افاده ایدر. قوزه، قوزاق قوزاقی کي مشتقاند هپ بومدوریت علاقه سی وار عربیده کي (خز، قز، قظ) - بو (قوزه) علاقه سیله آتک قوز کي بوارلاقایله - تورکیه اولدقاری اثبات ایدیلیر. (ذانا اییکه عائد اکثری ملنک الغاضی تورکیه دن ائمه در. بونجده آیرجه نشره شایاند)

دیمک که ماده اصلیه لر نه قدرتمد ایدرسه ثروت لسان اودرجه آرتار. ذانا بوی برهالی کله لر - بری دیکردن آلدینی شرایط اشتقاقیه سیله آچیقجه تبیین اتمدیکجه - دائما اساس فرض ایتلیر. آرالنده اوفاق تفک علاقه لر اولسه بیه آتی آنجیق بدائع وضعیه یه حل ایتلیر. عربجه قظ، قطع، قصی، قصم قظ، قطف، کسر الخ لفظلری (تورکیه کسمک فرانزجه casse ایشالانجه آسانجه وسائرده کي شکلی ایسه وحدت لسان نظریه سی تأیید ایدر) کسمک قوبارمق معنایه لرله برلشدکیرنه رغماً یینه ابری ابری مادهلر تشکیل اتمشدر. حرک، بحرک، حرک، بحرک آرالنده مناسب بدائع وضعیه یی ارانه ایدرسه ده بوماده لر برلشدیرم. زلم، جلم، قلم آرالنده کي مناسبات تدقیق ایدیلیر. آنجیق ماده لرینه ایشلد. بولرک لاینججه قالوس calamus ه آتک تورکیه قامیشه اولان مناسبتی نظر دفته آننججه مسئله دیکشیر. اوزمان اساس قالوس میدر، قامیش میدر دوشونولور. دیرکن فرانسیزلرک echoume خاطر لایر. اوجالده لام حذفی الحاقی ایدلشد. .. محاکمه ایدیلیر (سام) ک (سلم) اولدینی نظر اعتبارده آتتمه قامیش ک اصل دولدینی (و قالوس) ه لامک صورکردن الحاق ایدیلکی غلبه چالوز (ا) شوقدرکه بوسفرده قامیش فرانسیزلرک (canne) یله چارپشور. واکر بزده شکر قامیشی و شکر دیمک اولان (قند) اولسه مسابیه یی انار قازانه جق برحاله کایور. حاسلی تورک دبی وسعت ماده جهتیله قومشورلرک برندن آشانغی قالاز. کواکاری بوزلرجه دکل اون بیکارجه،

۱۸۱ | بالحق بالخاصه لاهه الکافین حرف اولان

راایله اجر ایدیلیر. اوت، اورت، قوتولش، قورتولش؛ ایمک، ایرمک، ایسه ده، ایرسه ده، اوتاق، اورتاق؛ قوشاق، قورتشاق؛ صاقال، صارقال الخ هپ بولهدر.

دالاری بودافلری یوز بیکارجه در. تورک ادبیاتی اسلافه کوره از جمله سولونلره درس ویرن انخریس (بلکه آنیقلی) ک آثاریله ثابت اولمشدر.

*

«امه سمه یاراماز»، «نلنه کانجه سم سمیرمک مصدرینک کویک اولدیفنده کي فکر کزده تمامیه اشتراک ایدرم. غبارینک:

وارای طیب دردمه اسم بیوره کیم یار یار اولدیم بکا خوش کاور ابن النجا رضائک:

مناج شوق وصالک علاج شافیدر سموم هالکک روز کاره ام سمسک

بیتلرند بعضاً متصل بعضاً مفصل املالره کورلشد. متصل یازالسنه سبب شاعرلرمنک بوتیمیری (امک) دن مشتق اولان (اسم) له جنبی، توریه، تلجیح استخدام کي صنایع ادبییه استفاده ایتلردن طولاییدر. نه کیم آتیده کي مثاللر بونی تأیید ایدر. خسته یی درمانده قالدیم کیسه یوق حالم بیاور اسم اولورمی طیبیا دردمه اول لعل ناب شمس پاشا

دردمه اسم اولوردی لعلک اسم دیم دیدی اما کیسه بوراز نهانک طوبیاسون

*

لعل نایکدن عجب اسم اولمی کردم سروردیم عیب اولاسون بالا چوقال سودیکم قانی

بوظف سام، سم صورتلرند فارسیه کیمش (شیش = ورم) معنایه قوللاشلدر. برنجیسی سر سام، برسام ایکنجیسی (سراسیمه) ده اولدینی کي (اسیمه مک اتی نفس کله دن اولنجه فارسیده ایرجه برلغت ایرجه برکیفسرک اوله بایر او ابری مسئله) سام ورم دیمک اولوب اسکیدن فارسیده معروف اولدینی شرح اسباب وعلامات (السرسام) قال الطبری هندی الاسم فارسی و تفسیره مرض الرأس فان سر هو الرأس والسام عندهم مرض وقال الشيخ (بوراده الشیخ من مراد شیش رئیس یعنی ابن سینا حکیم دیمک اولوب سیناه مصدرندن مشتقد) تفسیره ورم فی الرأس فان السام هو الورم وامل ذاک فی الفارسی القديم وقد هجره استعماله) عیارده سیله ثابتدر. تورکیه دن کیدیک ایسه تورک حکیمی سینا وغلینک بوشرحیله ظاهرده عربیده کي (سم) له فارسی طن ایدیلن (سامان) ه اولان اولان قزاقی ایسه اتحاد السنیه دائر ابری بر بحث! کي، بکی نک ترسی، دوشمشی؛ یوقسه ابری ابری بر لغتی؛ بومشله برزمانلر بنده کزی ده اشغال اتمشدی. ایتدیکم تدقیقات نتیجه سنده ابری ابری لغتلر اولدیفنه قناعت کتیردم. فی الحقیقه املک نظرده کي بکی نک مقابلی اولدیفنه حکم ایدیلیر. انجیق ایجه ارادشدریلنجه اکلاشیلورکه هرایکینی کزک بزده کرکسه چغتایجه ده عینی زمانده ابری ابری برلغت اوله رق قوللائیوردی.

«ارنرك باغندن»

محرر: یمقوب قدری بك

«مرحمت» ك ذيلند محرر، كنج قارنه شونلری سويلور:

«مصرک محررلری اکثریا؛ يالکيز يازمق ايجون يازدقارنی سويله بورلر و موضوعك نه حکمی وار؟ افاده كوزل، طائلی ویکی اولسون؛ بو کافیدر دیورلر. صافین بی پوزمه صوقه! بنم اچمده صنعتك ایشیفندن دها یوسك برعوا یانیور.»

صنعتك ایشیفندن دها یوسك، دها قوتلی اولان بوعلو کیم بیلیر نعل برعولور و کیم بیلیرنك علوبور؟ آرهدن بیللر کچدیکی حالده بوقی حالا بیلمیورز، میداند بوعلو کاشلری وار. اطرافیزه بوعلودن قیغیلملر صبرچایور، باشمز بوعلوله یانیور، دوداقلر من قورویور، بنلکیز صارصیلور واک بیوک اضطرابلرک حدودندن اك طائلی تسلیلرک حدودینه کچپورز. بوعلو نهدرک «ارنرك باغندن» محرری بونکله یانیور، بوعلو، «مرحمت» ك امینه، سوکیلیسی قضاوقدرک ملکی حزین ووبران عالمه صوقه کافی کادی، ینه بوعلو بزم ايجون برینه کوره تسلی، برینه کوره اضطراب، برینه کوره سودا یاقان بزچراغ اولبور. واقعا یقوب قدری بك، كنج قارنه اوکوزل سوزلری سويله مددن اولده عینی حالده دی. اچمده ینه بیوک برعوا یانیور وهزیشی بوعلو ک آیدیناغنده کوربیور. دی. «برسرانجام» بویه برعوا ضیاسنده کوروان اك کوزل شکاز، اك پارلاق رنگار واک خویایلی شهر آیتلارز. فقط آتقی برشکل، آتقی بررنك و آتقی برشر آیتلار.

زیرا كنج قارنه اعتراف ایدیلن علو، اوزمان بوسر آزادروحه نهایت بونلری کوستره بیلوردی، اوعلو ک قدری آتقی بو قادارینه بیدوردی. ذاتاً مصرک دعاکار و خویا کار خرما آغاچلری آلتنده دولشان، مغنیسانك قسوتلی قیش کیجه لرند و اجداد قوناقلرنده اختیار نه لرله اختیار دده لر آغزندن اسکی جد ماصالاری دیکلین وروحه خویا ایلله قاریشقی قورقو و برهن کونشلی قیرلرده عاقلت تورکولری سويله یلن كنج محررک بوکوزل شکالردن، بو طائلی رنگاردن اوتنه سنی کورمه ک احتیاجی ووقتی یوقدی. فقط کون کچدکجه اچینه یکی برشیک، یکی برلنك بشقه برعالمک داء الهه سی کیریور آلتنده هرکون یکی بر آتش یانیوردی بو رنگار، بو شکالر بو سر آزاد مملکت چو جوغنی آتقی برزمان اویالایه بیلوردی. او، کندیسیده بیلهدن یکی برعالمک، یکی برحاک

دیمکدر [۱] چل شونیک نور و طالت طاکرلری غیل ایدر [۲] موغ چل، موغله و بعضاً ساده چه چله، اتی صوفی مسلم دیمکدر. مان ایسه ادات غیللدر. بونکده ایشاق ایریجه بر مقاله یه محساجدر. ینه بو (مینک = مین) درکه فرانزجه لاتیججه mine صورتنده کچمشد. بو بیکی تورکجه ده چنغایجه ده (بیکی) صورتنده لغتدر.

کیم کوروب ترکس بیکی کوز بیرلا کل دیک یوزلارین - بیله بروب عقل وفهن مست و حیران قالمادی (لطیف).

کیمی کلهجه اشفاق حفته ایکی اچیل واردر. بیوردیفکیز کب، قالب لفظدن طوغدور بو کیمی. بو قالدیه بو هیئنده دیک اولور.

کیمک معدردن معدردن مشتق اولوب اصلی (کیم) در. کثرت استعماله (کیم) اولش و اضافت حالده کیمی شکلی المشد. (کی) نك. گیمی = (کیمی) صورتنده استعمالی کرک بزده کرکسه چغنا ی تورکارنده کثرتله کورولور.

کوز کو کیمی کوز دوککی سويله صوکی می ابروشد وکی چله بو روشی

روشی

جهانده کرچه مفاس کیمسلر چوق ولی هیچ ایت کیمی برینوایوق روشی

روشی

روان یاشی کیمی جسمی توکولش کان قاشی کیمی قادی بوکولش) تماییه

(کیم) ك کیم صورتنه کله بیله چکی هم اشتقاق اولان دیگر ارقداشلر یله ثابتدر (کیم) ك اصلی کیبیک اولدینی ینه کیم معنانه اولان (سوکوک) لده ثابتدر.

تورکجه ده - انواع و فروغندن صرف نظر - باشلیجه اوچ چشید کیمک آدی واردر (۱) قوله تمالی (وکسوناه العظام لحا) سرینه مظهر اولانته یعنی ات کیبیش اولانته (کیمک = کیبیک) (۲) اتلری سوکولش دوکولش اولانته (سوکوک)؛ (۳) بوستون مضلته کومولی اولانته ده (کوموک) اطلاق اولور. ایشته کیمک = کیبیک اولدینی کی؛ (کی و کیمی = کیبیک) اوله بیلیر.

مصر القاهره: ۲۰ - ۶ - ۹۲۰ اغریلی

نورالدینه مصطفی

[۱] بالاخره مولی کی هم صفت الهیده همده صالح قولار حفته قولانلشد. بوراده صالح اتی دیمکدر.

[۲] بوده بالاخره حقیقی طاکری یه علم اولش و (چلب) اسم جلالتی طوغورمشد.

بو یالکیز شینجه منحصراً اولایوب اکثر قدامده هریکی لفظ کوریا یور. از چله عاشق باشا:

هر برینک مقصودی وار کل یکی

اکاشیرلر هر بری بلبل کی

وینه (شهر قومی چله سی یوقسول یکی - قولاری قول بکاری هم قول کی) بیتلرنده بو ایکی لفظی بربرله جناس مقابوب بیله یانیور.

روانی ایسه (بلبل یکی کیم اغلار ایدی اهورار ایل - کل کی یوزه کولسه اول کامزارمن) دیور وایکیسی بریتده استعمال ایدیلور.

ذاتیک (افدی) کوکلم صوکی بر دایرک دیدارینه - طور سینا بیکی جانم یاندی شوق نارینه (بیتده بوله در. چغتایجه دهده هر ایکی لفظ معروفدر. از چله بابر شاه شهرلرنده (بیکی) ی زیاده قولانته برابر عروشنده (قانی سینجه دلاری قانی مینجه دلاده - قانی سین کی سرکش قانی میندیک افتاده) بیتله کی یوده بیلدیکشی کوستریور. اشتقاقلرینه کلم: (بیکی = یکی) نك اساس بیوردیفکیز کی (ک = بکیز) دندر. بالاخره (ک) ی (ک) (ک) تبدیل اتمشد. بو کی (ک) اولان (ک) لر چوقدر. ذاتاً یوزوالی (ک) ی هرجه حرفلرنده تمیلی ایدیه چک برشکل مخصوص اولادیتندن بعضاً (ک) (ک) (ک) بعضاً (ن) (ن) بعضاً ده (نک) (ن) تبدیل اتمشد. بو صورتله (بیکی) هم (بیکی - یکی) همده باس میمه کافی نونه قوالر (من، مان) اولشد. دها طوغریسی (من، مین، مینک) تورکارده ک بیک قدر اسکی برشقی اولوب ایریجه برکوک تشکیلی ایتش ایریجه نشو و نما بولمشد. بزده بکیز شغتایجه مینکیز ک ایسه (مینک، مان، من) در. مینک ک اولدیتنه مثال:

ای مینکاری فافل کوزی کافر یوزی کافور

اسرو داغی بوله بوکیچار حسینگه، فرور

بارشاه

بکیز معنانه کلدیکنه مثال:

اینکی مینکی آدی ودافی یوزی سوزی کل و مل قدری روان، تی جان وایرنی مرچاندور

بارشاه

ایشته بو (مینک = مین) درکه مان صورتنده فارسی یه ده کچمشد.

تورکجه در دیورز. چونکه بو ماده تورکجه ده بر منظومه شمسیه حالده دیگر دیلارده ایسه بر بیک منزله سنده در. ینه کیم مین، مون، مان، مون، مون، مون، موغ، بیک، بک، بون، بوک، بوغ الخ شکالرنده کی استحالده لری هر برینک حیات خصوصیه لری، ارازلنده کی قرائتلی، انلردن تولد ایدن یوزلرجه مشتقاقی ایری ایری شرح و تدقیق ایدیلرسه مبالغه ایتدیکمز اکلاشیلر. از چله عجمه طان ایدیلان اسان، مسلمان لفظلری بیله بری تورکجه اصیلی، ملق طوران، معله سی دیمکدر. دیکری ایسه اصلاً موسول مان و انلده اساس (موغ چل مان) در. موغ نور الهی